
- РУВІЖ -

Катріч С.Р. ГД22-2

Дизайн акцидентного шрифту Rubizh

Кваліфікаційна робота на здобуття СВО "Бакалавр"

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ
Факультет «ДИЗАЙН»
Кафедра «Графічний дизайн»

Катріч Софія Романівна

ДИЗАЙН АКЦИДЕНТНОГО ШРИФТУ RUBIZH

Кваліфікаційна робота на здобуття СВО «Бакалавр»
зі спеціальності 022 Дизайн
ОПП "ГРАФІЧНИЙ ДИЗАЙН"

Бакалаврська робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ Катріч С. Р.

Керівник: Іваненко Тетяна Олегівна кандидат мистецтвознавства, доцент

Консультант: Більдер Наталія Трифонівна

доцент ХДАДМ

Харків-2026

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1.....	6
АНАЛІЗ ПРОЄКТНОЇ СИТУАЦІЇ ЩОДО АКЦИДЕНТНОГО ШРИФТУ.....	6
1.1 Опис проєктної ситуації.....	6
1.1.1 Проектна ситуація і ринок дизайну продукту акцидентного шрифту Rubizh.....	6
1.1.2 Сегментування ринку продукту шрифту Rubizh.....	7
1.1.3 Опис конкурентної ситуації на ринку дизайну продукту у сегменті акцидентних шрифтів.....	8
1.2 Опис ринку споживачів акцидентного шрифту.....	9
1.2.1 Сегментування ринку споживачів шрифту.....	9
1.2.2 Опис потреб, яким задовольнятиме шрифт Rubizh.....	10
1.3 Збір та аналіз аналогічних дизайн-продуктів.....	10
1.3.1 Збір та опис аналогічних дизайн-продуктів.....	10
1.3.2 Аналіз аналогічних продуктів графічного дизайну.....	12
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1.....	15
РОЗДІЛ 2.....	16
ОПИС І ОБҐРУНТУВАННЯ ДИЗАЙН-ПРОПОЗИЦІЇ.....	16
2.1 Опис ідеї і формулювання концепції акцидентного шрифту Rubizh.....	16
2.2 Ескізування із обґрунтуванням і обговоренням.....	18
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2.....	19
РОЗДІЛ 3.....	20
ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ ШРИФТУ RUBIZH.....	20
3.1 Конструктивно-пластичне та графічне рішення шрифту Rubizh.....	20
3.1 Поліграфічне та технологічне забезпечення.....	22
3.2 Додрукарська підготовка макетів.....	25
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3.....	27
ВИСНОВКИ.....	28
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	31

ВСТУП

Актуальність обраної теми визначається тим, що сучасний український дизайн переживає період активного пошуку власної візуальної мови. Шрифт у цьому процесі відіграє особливу роль — він є не лише засобом передачі інформації, а й потужним інструментом формування культурної ідентичності. [13]. Сьогодні дедалі більше дизайнерів та замовників звертаються до автентичних українських гарнітур, прагнучи відмежуватися від шрифтових рішень, що не відповідають запитам вітчизняного ринку [2].

Разом із тим ринок акцидентних шрифтів із підтримкою кирилиці залишається критично незаповненим. Переважна більшість виразних декоративних гарнітур розроблена для латиниці і не враховує специфіки україномовного набору. Це суттєво обмежує дизайнерів у виборі інструментів для роботи з плакатною графікою, брендингом та айдентикою. Існує й інша проблема: чимало цікавих шрифтових зразків минулих епох збереглися лише у друкованому вигляді [6; 24]. Вони існують на сторінках старих книг та афіш, але не мають цифрових версій і фактично недоступні для сучасних дизайнерів. Робота з такими зразками — їх оцифрування, переосмислення та адаптація — є важливою частиною збереження типографічної спадщини і водночас можливістю для створення унікального авторського продукту [6].

Тема кваліфікаційної роботи «Дизайн шрифту Rubizh» є актуальною, оскільки відповідає реальним потребам ринку і поєднує завдання збереження типографічної спадщини з розробкою сучасного авторського продукту.

Головним завданням при роботі над дипломним проєктом є створення виразного функціонального акцидентного шрифту, що базується на оцифрованих формах історичного зразка і доповнює їх вибірковими рослинними акцентами — завитками та листочками — у тих знаках де вони найбільш органічно вписуються у форму літери. Такий підхід дозволяє зберегти баланс між

декоративністю та читабельністю і забезпечує шрифту живий авторський характер без перевантаженості форми.

Об'єкт проєктування у кваліфікаційній роботі — шрифт як елемент системи візуальної комунікації.

Предмет проєктування — акцидентний шрифт із підтримкою великих літер української кирилиці та латиниці, розроблений шляхом оцифрування та авторського переосмислення історичного друкованого зразка з вибірковою інтеграцією рослинних орнаментальних елементів у окремі гліфи.

Мета проєкту — створення декоративної акцидентної шрифтової гарнітури Rubizh, де вибіркова рослинна орнаментика органічно поєднується із сучасними принципами шрифтового проєктування, створюючи живий ритм у наборі. Проєкт спрямований на збагачення візуального середовища українського дизайну та розширення ринку шрифтів вітчизняного виробництва.

Вихідними даними для проєктування шрифту є бриф (Додаток А). Відповіді надані представником Харківської державної академії дизайну та мистецтв, Тетяною Іваненко (від 21.04.2026). У брифі зазначено тематику шрифту, його класифікацію, емоційний характер, а також відомості про цільову аудиторію продукту.

Відомості про апробацію. Основні положення та результати бакалаврської роботи апробовано через участь у 10-му Міжнародному конкурсі зі шрифту і каліграфії Pangram, де було представлено розроблений шрифт Rubizh [17].

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Розроблений дизайн акцидентний шрифт Rubizh — включає:

- 1 накреслення (Regular)
- 2 системи писемності — українська кирилиця та латиниця
- виключно верхній регістр: великі літери, цифри від 0 до 9, знаки пунктуації
- вибіркові рослинні орнаментальні елементи у певних гліфах

Пояснювальна записка складається зі вступу, теоретичної та практичної частин, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 33 сторінок. Кількість використаних джерел — 25.

РОЗДІЛ 1

АНАЛІЗ ПРОЄКТНОЇ СИТУАЦІЇ ЩОДО АКЦИДЕНТНОГО ШРИФТУ

1.1 Опис проєктної ситуації

1.1.1 Проектна ситуація і ринок дизайну продукту акцидентного шрифту Rubizh

Графічний дизайн в Україні сьогодні — це не просто комерційна галузь, а простір активної культурної трансформації. Шрифт у цьому контексті став одним із ключових інструментів формування нової візуальної ідентичності. Після початку повномасштабного вторгнення у суспільстві та дизайнерській спільноті різко зріс запит на автентичні українські шрифти, що відображають власну культурну традицію, а не запозичену чужу естетику [24]. Про актуальність цього запиту свідчить стрімке зростання популярності шрифтових ініціатив: від щорічного проєкту «Літеропад», де дизайнери збирають і переосмислюють історичні шрифтові зразки, до появи нових вітчизняних шрифтових сервісів і платформ.

Однак попри це ринок акцидентних шрифтів залишається дефіцитним. Згідно з даними шрифтового сервісу Rentafont, каталог гарнітур із повноцінною підтримкою українського алфавіту є надзвичайно малим порівняно з потребами сучасного ринку [19]. Більшість якісних декоративних рішень для плакатів та заголовків і досі розробляються виключно для латиниці, що суттєво обмежує можливості українських дизайнерів при роботі з україномовним контентом.

Окремою і важливою проблемою є те, що значна частина цінних шрифтових зразків минулих епох досі не оцифрована [23]. Вони зберігаються на сторінках старих видань, плакатів та афіш, недоступні для практичного використання і поступово забуваються. Повернути їх до активного обігу через

оцифрування та авторську переробку — завдання не менш важливе, ніж створення нового шрифту з нуля. Саме такий підхід дозволяє одночасно зберігати типографічну спадщину і створювати актуальний сучасний продукт [6].

Саме на перетині цих двох проблем — дефіцит якісного акцидентного шрифту з кирилицею та неоцифрована типографічна спадщина — і виникає проєктна ситуація, що стала основою для розробки шрифту Rubizh. Гарнітура є авторською цифровою інтерпретацією друкованого зразка, доповненою повним набором великих літер кирилиці та латиниці, цифрами, знаками та вибірковими рослинними орнаментальними акцентами у певних гліфах.

1.1.2 Сегментування ринку продукту шрифту Rubizh

Аналізуючи ринок шрифтового дизайну, варто виокремити сегменти найбільш релевантні для проєкту. Ринок цифрових шрифтів є надзвичайно різноманітним і може бути сегментований за кількома ключовими ознаками [20].

За функціональним призначенням шрифти поділяються на текстові — орієнтовані на довгі масиви тексту і читабельність — та акцидентні, що використовуються для заголовків, плакатів, логотипів і айдентики, де головна роль належить образності та виразності форми [21].

За характером пластики виділяють нейтральні функціональні гарнітури без виражених декоративних елементів та авторські декоративні шрифти з індивідуальним характером і орнаментальними деталями.

За мовною підтримкою ринок поділяється на суто латинські шрифти, суто кириличні та двомовні гарнітури. Останні є найбільш конкурентоспроможними, оскільки охоплюють ширшу аудиторію.

В межах роботи над шрифтом Rubizh визначено такі ключові сегменти:

- шрифти вітчизняних розробників;
- акцидентні гарнітури для плакатів і заголовків;

- шрифти з підтримкою кирилиці та латиниці в єдиному продукті;
- декоративні шрифти з вибілковими орнаментальними акцентами у гліфах.

Rubizh охоплює всі чотири виділені сегменти одночасно, що визначає його унікальне позиціонування на ринку.

1.1.3 Опис конкурентної ситуації на ринку дизайну продукту у сегменті акцидентних шрифтів

Конкурентне середовище у сегменті акцидентних шрифтів демонструє активне зростання, однак переважно у напрямку нейтральних функціональних рішень. Декоративні гарнітури з вираженим авторським характером залишаються в меншості, а ті що мають підтримку кирилиці — і поготів.

Аналіз ринку показує, що конкуренція тут є переважно нішевою: кожен новий шрифт пропонує унікальний підхід до форми і виразності. Саме тому ніша акцидентних шрифтів із вибілковими рослинними елементами і підтримкою кирилиці залишається практично вільною.

1.2 Опис ринку споживачів акцидентного шрифта

1.2.1 Сегментування ринку споживачів шрифта

При аналізі ринку споживачів важливо розрізняти дві ключові групи. Перша — безпосередній користувач, тобто графічний дизайнер або артдиректор, який працює зі шрифтом у своїх проєктах. Друга — кінцева аудиторія, яка сприймає готовий результат у вигляді плаката, афіші або елемента брендингу.

При аналізі ринку споживачів визначено такі ключові сегменти:

-за географічною ознакою: Україна як пріоритетний ринок, міжнародна дизайнерська аудиторія як перспективний додатковий сегмент;

-за фахом: графічні дизайнери, артдиректори, дизайнери плакатів та фахівці з візуальних комунікацій у рекламних, культурних і брендингових проєктах;

-за психографічними ознаками: люди, що цінують авторський підхід, не задовольняються стандартними рішеннями і свідомо обирають нестандартні шрифтові продукти;

-за рівнем фаховості: від студентів дизайну що шукають виразні інструменти для навчальних проєктів до досвідчених практиків із серйозними вимогами до технічної якості гарнітури.

Типовий представник цільової аудиторії Rubizh — графічний дизайнер або артдиректор віком 22–40 років, що щодня працює з плакатами, афішами та айдентикою. Вона або він добре орієнтується у типографіці, стежить за трендами на Behance і Dribbble і готовий обирати авторські гарнітури замість безкоштовних стандартних рішень.

1.2.2 Опис потреб, яким задовольнятиме шрифт Rubizh

Шрифтова гарнітура Rubizh створюється для задоволення кількох конкретних незадоволених потреб цільової аудиторії.

Функціональні потреби охоплюють наявність повного знакового складу великих літер кирилиці та латиниці, технічну якість виконання — коректні інтервали та кернінг — а також підтримку формату OpenType для роботи у різних програмах верстки і дизайну. Важливою функціональною перевагою є наявність обох мовних систем в одній гарнітурі, що дозволяє працювати з україномовними та англomовними текстами без необхідності переключатися між різними шрифтами.

Культурні та естетичні потреби визначаються запитом на автентичний авторський шрифт із характером, відмінним від стандартних нейтральних

рішень. Цільова аудиторія шукає гарнітуру, що виглядає рукотворною і унікальною, але при цьому не є надмірно складною у використанні. Вибіркові рослинні акценти Rubizh — саме та деталь, яка надає шрифту живості і відрізняє його від безликих стандартних рішень.

1.3 Збір та аналіз аналогічних дизайн-продуктів

1.3.1 Збір та опис аналогічних дизайн-продуктів

При доборі “аналогів” для аналізу сформовано такі критерії відбору:

- акцидентна або декоративна гарнітура, призначена для заголовків і плакатів;
- наявність виразного декоративного характеру, що вирізняє шрифт серед нейтральних рішень;
- сфера практичного застосування — брендинг, плакатна графіка, айдентика;
- наявність або відсутність підтримки кирилиці як ключовий параметр для виявлення конкурентної переваги;
- доступність для аналізу — шрифт має бути широко відомим і доступним для перегляду.

В якості прямих “аналогів” обрано шрифти Luckiest Guy, Kristen ITC та Druk.

Опис “аналогів”

Luckiest Guy (Рис. В.1). Декоративний акцидентний гротеск американського розробника Astigmatic, доступний безкоштовно через Google Fonts. Шрифт має жирні форми літер із характерними білими штрихами всередині гліфів, що створюють ефект тривимірної об’ємності. Містить виключно верхній регістр — що є спільною рисою з Rubizh. Широко

застосовується у плакатах, афішах, заголовках розважальних заходів та рекламних матеріалах завдяки своїй яскравості і помітності. Шрифт легко впізнається і асоціюється з ретро-естетикою американського плаката. Проте підтримує лише латиницю і не містить жодних авторських орнаментальних елементів у формі літер — кожен знак є лаконічним і функціональним без додаткової декоративності. Характер шрифту: яскравий, ретро, грайливий, помітний, безтурботний.

Kristen ITC (Рис. В.2). Декоративний шрифт із живим рукописним характером, що відтворює нерівний динамічний почерк. Розроблений студією ITC і широко поширений завдяки включенню до стандартних шрифтових пакетів операційних систем. Застосовується переважно у творчих, дитячих та розважальних проєктах, де потрібна атмосфера теплоти й невимушеності. Форма літер варіативна і нерівна, що імітує живе письмо. Однак шрифт орієнтований виключно на латиницю і є надто неформальним для серйозних культурних або брендингових проєктів. Характер шрифту: живий, теплий, людський, неформальний, дитячий.

Druk (Рис. В.3). Надсичений сучасний акцидентний гротеск, розроблений студією Commercial Type. Набув широкого використання у провідних міжнародних медіа — зокрема у виданнях Condé Nast — та брендингових проєктах завдяки своїй монументальності і потужності. Відрізняється надзвичайно жирними формами із мінімальними внутрішніми просвітами. Добре сприймається у великих кеглях і створює відчуття сили і впевненості. Проте шрифт не підтримує кирилицю і розповсюджується виключно за дорогою комерційною ліцензією, що суттєво обмежує його доступність для більшості українських дизайнерів. Характер шрифту: потужний, сучасний, монументальний, впевнений, агресивний.

В якості непрямих “аналогів” було обрано такі шрифти:

Maripol (рис. В.4). Сучасний український декоративний шрифт. За класифікацією: акцидентний шрифт. Наявність накреслень: декілька варіантів насиченості. Призначення: використовується в айдентиці, культурних проєктах, плакатах та соціальних кампаніях. Пропорції та особливості графіки літер: поєднує сучасну стилістику з українськими графічними мотивами, має виразні форми та добре працює у великих кеглях. Характер шрифту: сучасний, динамічний, національно орієнтований, виразний.

Kobzar KS (рис. В.5). Шрифт, створений на основі української історичної графіки. За класифікацією: декоративна акцидентна антиква. Наявність накреслень: 1 накреслення. Призначення: використовується у книжковому дизайні, афішах, виставкових матеріалах та культурних проєктах. Пропорції та особливості графіки літер: декоративні форми, характерні зарубки та історичні мотиви. Характер шрифту: історичний, самобутній, декоративний, виразний.

1.3.2 Аналіз аналогічних продуктів графічного дизайну

При роботі над дизайном шрифту Rubizh було сформовано такі критерії підбору “аналогів”:

1. Акцидентний шрифт;
2. Виразний характер літер;
3. Висока читабельність у великому кеглі;
4. Декоративність форми;
5. Системність побудови гарнітури.
6. Підтримка кирилиці

В якості прямих “аналогів” було обрано такі шрифти:

1. Шрифт «Luckiest Guy»;
2. Шрифт «Kristen ITC»;
3. Шрифт «Druk».

В якості непрямих “аналогів” було обрано такі шрифти:

1. Шрифт «Mariupol»;
2. Шрифт «Kobzar KS».

Таблиця 1.1

– Зведена таблиця результатів аналізу прямих та непрямих “аналогів” шрифтів.

№	“Аналог”	1	2	3	4	5	6	7	8
1	Luckiest Guy	6	4,6	3,4	4,6	2,6	4,2	5	5
2	Kristen ITC	5	5,2	3,6	4,8	3,4	3,4	5,2	4,8
3	Druk	5,6	5,6	4,8	6,2	5,4	5,4	6,2	6,2
4	Mariupol	6,4	6,2	5,4	6,4	6	5,8	6,4	6
5	Kobzar KS	6,8	6	4,8	5,8	5,6	5,4	6	6,2

Критерії аналізу “аналогів”:

1. Відповідність історичним формам;
2. Сприйняття шрифту у великому кеглі;
3. Якість технічного забезпечення шрифту;
4. Підтримка мов та знакового складу;
5. Якість форми літери;
6. Системність шрифту.

Rubizh перекидає головні недоліки всіх “аналогів” одночасно: підтримує кирилицю та латиницю, містить авторські рослинні орнаментальні акценти у певних гліфах і розробляється як доступний вітчизняний продукт.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

У ході аналізу проєктної ситуації та ринку акцидентних шрифтів з'ясовано, що дизайнерська спільнота України переживає зростання інтересу до автентичних вітчизняних шрифтових рішень. Ринок демонструє серйозний дефіцит якісних декоративних акцидентних гарнітур із підтримкою кирилиці та авторськими орнаментальними акцентами у гліфах. Жоден із розглянутих “аналогів” не закриває цю потребу, що підтверджує актуальність і доцільність розробки шрифту Rubizh.

РОЗДІЛ 2

ОПИС І ОБҐРУНТУВАННЯ ДИЗАЙН-ПРОПОЗИЦІЇ

2.1 Опис ідеї і формулювання концепції акцидентного шрифту Rubizh

Поштовхом до створення шрифту Rubizh стало бажання знайти відповідь на конкретний ринковий запит: виразний декоративний акцидентний шрифт із підтримкою кирилиці та живим авторським характером. Згідно з брифом (Додаток А), продукт має бути виразним і авторським, із рослинними мотивами, що однаково добре функціонують у плакатах та айдентиці.

Центральна ідея шрифту — вибіркове вплетення рослинних акцентів у певні знаки там де вони найбільш органічно вписуються у форму літери. Не кожен гліф містить декоративний елемент — завитки і листочки з'являються лише у тих знаках де їхня присутність виглядає природною і логічною з точки зору конструкції літери. Саме така вибіркковість створює живий ритм у наборі: текст дихає завдяки чергуванню чистих геометричних форм і декорованих знаків. Основою слугує оцифрований та перероблений історичний друкований зразок без цифрової версії — його форми стали відправною точкою для розробки усіх гліфів гарнітури.

Назва Rubizh несе у собі образ межі — межі між старим і новим, між чистою геометрією і живою природною формою, між традицією і сучасністю. Цей образ точно відображає характер шрифту: він стоїть на межі між строгим акцидентним гротеском і декоративною орнаментальною гарнітурою, не належачи повністю до жодної з цих категорій.

У відповідності до вимог брифу розроблено три альтернативні концепції шрифту.

Концепція 1. «Природна стихія» (Альтернативна)

Побудована на максимальній декоративній виразності — рослинні елементи присутні у кожному гліфі без винятку і займають значну частину літери. Кожна літера перетворюється на самостійний орнаментальний образ із розлогими листочками та завитками. Концепція передбачає надзвичайно високу насиченість рослинною орнаментикою. Тестування показало, що при такому підході форма перевантажується — навіть у великих кеглях окремі деталі зливаються і шрифт втрачає читабельність. Емоційний ефект виразний, але практична придатність низька.

Концепція 2. «Рослинний баланс» (Альтернативна)

Концепція базується на помірному використанні рослинних мотивів — елементи присутні у більшості гліфів, але не в усіх. Рослинні мотиви розміщені вибірково, переважно у літерах із характерними точками розкриття форми. Концепція забезпечує добру читабельність і певну декоративність, однак при ескізуванні виявилось, що відсутність чіткої логіки вибору знаків для декорування робить гарнітуру непослідовною — не зрозуміло чому одні знаки мають елемент, а інші ні.

Концепція 3. «Rubizh» (Обрана)

Концепція будується на чіткій системній логіці вибіркового декору — завитки та листочки з'являються лише у тих знаках де форма літери природно «запрошує» рослинний елемент. Визначено конкретний принцип відбору: декоративні акценти розміщуються у знаках із характерними відкритими місцями у формі — кінцях штрихів, верхніх частинах літер, характерних вигинах. Знаки із щільною замкненою конструкцією залишаються без декору, що підкреслює їхню конструктивну чіткість і водночас виділяє декоровані знаки на їхньому тлі.

Такий підхід забезпечує кілька переваг одночасно. По-перше — системність: є чітка логіка появи декоративних елементів, яку глядач інтуїтивно відчуває. По-друге — читабельність: більшість знаків мають чисту форму, що

полегшує сприйняття тексту. По-третє — виразність: декоровані знаки виглядають особливо ефектно саме завдяки контрасту з чистими формами поруч.

Засоби виразності: системний підхід до розміщення декору, висока читабельність у великих кеглях, виразний авторський характер без перевантаженості.

Емоційний ефект: природна органічність і стриманість. Шрифт виглядає живим і авторським, але не кричущим. Рослинні елементи з'являються як несподіваний і продуманий акцент.

2.2 Ескізування із обґрунтуванням і обговоренням

Аналізуючи оригінальний друкований зразок (Рис. В.4), було визначено характерні риси вихідної форми, що слугували основою при розробці:

- характер побудови основних штрихів та їхня товщина;
- пропорційні особливості гліфів — співвідношення ширини і висоти знаків;
- логіка переходу між округлими та прямолінійними елементами;
- особливості завершень штрихів — форма кінців ліній.

Першим кроком стало сканування та векторизація оригінального зразка. Після перенесення відсканованих зображень у векторний редактор виконано ретельне обведення контурів із збереженням характерних особливостей оригінальної форми. Нерівності та дефекти, що виникли внаслідок старіння паперу та особливостей друку, були виправлені з урахуванням загальної логіки побудови знаків.

На наступному етапі розроблено відсутні знаки. Для повноти українського алфавіту розроблено специфічні літери І, Ї, Є, Ї, яких немає в оригінальному зразку. Кожна з цих літер розроблялася з орієнтацією на пластику існуючих знаків — щоб вони органічно вписувалися у загальний характер гарнітури. Для

латиниці розроблено повний набір із 26 великих літер. Паралельно пропрацьовувалися цифри від 0 до 9 і основні знаки пунктуації.

Поєднавши ці риси із системою вибіркового рослинних акцентів, розроблено ескізи великих літер кирилиці та латиниці (Рис. А.1, А.2, А.3).

Ключовим питанням ескізування була логіка вибору знаків для декорування. Визначено, що завитки та листочки розміщуються у знаках де форма літери має характерні відкриті місця — кінці штрихів, вигини, верхні частини знаків. Літери із щільною замкненою конструкцією залишаються без декору. При цьому особлива увага приділялася тому, щоб рослинний елемент виглядав не як наліпка, а як природне продовження форми знака.

У процесі ескізування кожна декорована літера опрацьовувалася у кількох варіантах розміщення і масштабу рослинного елемента. Порівняння варіантів дозволило обрати оптимальне рішення для кожного знака. Після відбору найвдалиших ескізів проведено їх цифрову доробку та перенесення у векторний формат.

ВНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

Ідея шрифту Rubizh базується на системній вибірковості рослинних орнаментальних акцентів на основі оцифрованого друкованого зразка. З трьох розроблених концепцій обрано концепцію «Rubizh» як найбільш збалансований підхід: декоративні елементи з'являються як виразний акцент на тлі чистих геометричних форм, створюючи живий ритм у наборі при збереженні читабельності. Логіка вибору знаків для декорування побудована на принципі відкритості форми: рослинні акценти отримують ті знаки, де форма літери природно розкривається назустріч декоративному елементу.

РОЗДІЛ 3

ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ ШРИФТУ RUBIZH

3.1 Конструктивно-пластичне та графічне рішення шрифту Rubizh

Графічна концепція шрифту Rubizh будується на поєднанні двох начал: конструктивної чіткості форми успадкованої від оцифрованого зразка та вибіркової рослинної декоративності як авторського акценту. Більшість літер гарнітури мають чисту геометричну форму — саме на їхньому тлі знаки з рослинними елементами виглядають особливо виразно і несподівано. Такий підхід дозволяє досягти балансу між виразністю і функціональністю шрифту.

Конструктивна основа шрифту — геометрична сітка з єдиними пропорціями та ритмом у всій гарнітурі. Кожен знак побудований відповідно до єдиної системи пропорцій що забезпечує злагодженість і системність гарнітури при наборі. Ширина більшості великих літер наближена до квадрата що надає шрифту монументальності і стійкості. Виняток складають вузькі знаки — І, Ї та аналогічні латинські — які мають власні пропорції відповідно до природи їхньої форми.

Форма літер жирна і щільна з вираженими основними штрихами. Внутрішні просвіти знаків достатньо відкриті для того щоб шрифт зберігав читабельність у великих кеглях і не зливався у суцільну пляму. Це особливо важливо для знаків із рослинними елементами де додаткові деталі можуть звужувати внутрішній простір літери.

Рослинні елементи — завитки та листочки — присутні не у кожному гліфі а лише там де вони найбільш природно вписуються у форму знака. Визначено конкретний принцип відбору: декоративні акценти розміщено у знаках із характерними відкритими місцями — кінцях штрихів верхніх частинах літер характерних вигинах. Знаки із щільною замкненою конструкцією залишаються

без декору що підкреслює контраст між чистими і декорованими формами і створює ритмічний ефект у наборі.

Розміщення рослинних елементів у кожному конкретному знаку є результатом ретельного пошуку в ескізах і кількох раундів тестування. Для кожного декорованого знака визначено оптимальну точку розміщення масштаб і орієнтацію рослинного елемента. Деякі знаки мають один рослинний акцент інші — два що залежить від конструктивних особливостей конкретної літери і загальної рівноваги декору у гарнітурі.

Серед великих літер кирилиці декоративні акценти отримали знаки з характерними відкритими верхніми частинами або виразними кінцями штрихів. У знаках з діагональними елементами — А, Д, Л — рослинний акцент розміщено у точці де діагональний штрих завершується і утворює природне місце для органічного доповнення. У знаках із вертикальними елементами акцент розміщується у верхній частині де форма розкривається. Знаки із щільною замкненою конструкцією — наприклад О, Ф — також мають природні елементи всередині гліфів.

Окремої уваги заслуговує питання узгодження кириличної і латинської частин гарнітури. Оскільки обидві системи писемності розробляються як єдина гарнітура вони мають однаковий характер і однакові принципи формоутворення. Для знаків що мають відповідники в обох алфавітах забезпечено повну відповідність форми. Принцип розміщення рослинних акцентів застосовувався однаково до обох мовних систем що забезпечує рівномірний ритм декору при наборі змішаних україно-англійських текстів.

У цифрах рослинні акценти не використовуються. Цифри є функціональними знаками і надмірна їх декоративність може знизити читабельність числових наборів.

Шрифт розроблено в одному накресленні. Гарнітура містить лише верхній регістр: повний набір великих літер кирилиці та латиниці цифри від 0 до 9 та

основні знаки пунктуації. Рішення обмежитися верхнім регістром є свідомим авторським вибором характерним для акцидентних дисплейних гарнітур — такий підхід дозволяє зосередитися на максимальній виразності і опрацьованості кожного знака не розпорошуючи зусилля на розробку великого знакового складу.

Шрифт однаково ефективно працює у темній версії на світлому фоні та у зворотному варіанті що забезпечує його універсальність у різних дизайнерських рішеннях. Колірне рішення нейтральне — Rubizh добре сприймається у чорному білому і будь-якому кольоровому варіанті. Це робить його гнучким інструментом для роботи з різними кольоровими схемами у плакатному дизайні та айдентиці.

Типографічний характер шрифту визначається кількома ключовими особливостями. По-перше ритм гарнітури є нерівномірним у найкращому сенсі — чергування декорованих і чистих знаків створює живу пульсацію що робить набір динамічним і цікавим для глядача. По-друге вибіркова природа декору дозволяє шрифту адаптуватися до різних контекстів: у деяких словах і назвах рослинні акценти виявляються більш помітними в інших — відходять на другий план. По-третє шрифт зберігає силу і виразність навіть у монохромному варіанті що є важливою якістю для акцидентного шрифту призначеного для широкого практичного використання.

3.1 Поліграфічне та технологічне забезпечення

Для якісного відтворення шрифту на різних носіях усі контури гліфів ретельно відпрацьовані у векторному редакторі. Вузлові точки розміщено оптимально — у ключових місцях зміни напрямку кривої — що забезпечує коректне масштабування без спотворень у будь-якому розмірі від мінімального до найбільшого плакатного кегля. Криві побудовано за принципами якісного шрифтового дизайну: без небажаних вигинів та накладань із рівномірним розподілом напруги у контурі.

Особлива увага приділялася місцям переходу від основного штриха до рослинного елемента. Кожен такий перехід розроблявся так щоб з'єднання виглядало природним і органічним — ніби рослинний елемент справді виростає з тіла літери а не є наліпленою прикрасою. Для досягнення цього ефекту у точках з'єднання використовувалися плавні криві з поступовим переходом від товщини основного штриха до тонини рослинного елемента.

Для коректного відтворення шрифту при поліграфічному друці враховувалася специфіка відтворення дрібних деталей на різних видах паперу і при різних способах друку. Оскільки Rubizh є акцидентним шрифтом і використовується переважно у великих кеглях основна увага приділялася якості відтворення у форматах від А4 до А1. При цьому тонкі рослинні елементи потребували особливої уваги — вони мають достатню товщину щоб коректно відтворюватися навіть при друці на лазерних принтерах середньої якості.

У місцях з'єднань штрихів де при друці може накопичуватися фарба контури оптимізовано з урахуванням можливих технічних обмежень. Внутрішні кути знаків розроблені так щоб уникнути надмірного накопичення фарби і збереження чіткості форми при відтворенні на різних видах поліграфічного обладнання. Це особливо важливо для декорованих знаків де рослинні елементи утворюють додаткові кути і вузькі місця у контурі.

Налаштування метрик розпочиналося з базових знаків — кириличних Н та О і латинських H та O. Ці знаки визначили основні параметри бічних інтервалів для всієї гарнітури. Відштовхуючись від них було проставлено бічні інтервали для решти гліфів з урахуванням форми кожного знака і оптичних особливостей його сприйняття при наборі.

Декоровані знаки потребували індивідуального підходу при налаштуванні метрик. Рослинні елементи фізично виходять за межі основного тіла літери і таким чином змінюють оптичний простір навколо знака. Якщо просто застосовувати стандартні метрики такі знаки виглядатимуть або занадто щільно

або занадто розряджено у наборі. Для кожного декорованого знака проводилося індивідуальне коригування метрик з урахуванням розміру і розміщення рослинного елемента.

Сформовано кернінгові класи для трьох основних груп знаків. До першої групи увійшли округлі знаки — О, С, Ф у кирилиці та O, C, G у латиниці. До другої — прямі знаки із вертикальними краями такі як Н, І, Л та аналогічні латинські. До третьої — знаки унікальної форми що не вписуються у попередні категорії і потребують індивідуальних кернінгівих налаштувань.

Після формування базових кернінгівих класів проведено ручне налаштування проблемних пар знаків. Особлива увага приділялася парам де декорований знак стоїть поруч із чистим а також парам із знаками що мають виражені діагональні елементи. У таких поєднаннях автоматичний кернінг часто дає неоптимальний результат і потребує ручного коригування для досягнення оптично рівномірного інтервалу.

Розстановка кернінгівих класів допомогла значно скоротити витрати часу — кернінг проставлявся для цілої групи знаків а не для кожного окремо. Після налаштування метрик проведено тестові набори типових слів і словосполучень кирилицею та латиницею для виявлення проблемних пар знаків. Виявлені невідповідності виправлено через додаткові кернінгові пари. Цей процес повторювався кілька разів до досягнення рівномірного і приємного для сприйняття набору.

Для перевірки коректності технічного виконання шрифт тестувався у кількох провідних програмах: Adobe Illustrator Adobe InDesign і Figma. У кожній програмі перевірялася коректність відображення усіх гліфів правильність роботи інтервалів і відсутність технічних дефектів. Також перевірялася коректність відображення шрифту на екранах із різною щільністю пікселів від стандартних моніторів до сучасних Retina-дисплеїв.

Шрифт розроблено у форматі OpenType що є сучасним стандартом у шрифтовому дизайні і забезпечує максимальну сумісність із різними програмами і операційними системами. Формат OpenType підтримує розширені типографічні можливості і забезпечує найвищу якість відтворення як у цифровому середовищі так і при поліграфічному друці.

3.2 Додрукарська підготовка макетів

Фінальні файли шрифту Rubizh підготовлено у двох форматах. OTF є пріоритетним форматом оскільки підтримує розширені типографічні можливості і забезпечує найвищу якість відтворення як у цифровому середовищі так і у друці. Формат TTF включено для забезпечення сумісності зі старішими програмами та операційними системами де підтримка OTF може бути обмеженою. Обидва файли пройшли фінальну технічну перевірку на коректність структури і відсутність помилок.

Для демонстрації шрифту і перевірки його поведінки у реальних умовах розроблено презентаційний плакат. Плакат виконано у форматі придатному для демонстрації і відображає шрифт у контексті реального дизайнерського використання. При розробці плаката особлива увага приділялася вибору слів і словосполучень для демонстрації — обрані фрази показують шрифт з найкращого боку і демонструють різні комбінації декорованих і чистих знаків що дозволяє оцінити ритмічний ефект гарнітури.

Колірне рішення плаката побудоване на контрасті темного і світлого. Основний варіант демонстрації — темний шрифт на світлому фоні — є найбільш природним контекстом для акцидентного шрифту і дозволяє найкраще розгледіти деталі рослинних елементів. Поруч розміщено інверсний варіант — білий шрифт на темному фоні — що демонструє універсальність гарнітури і підтверджує що шрифт однаково добре працює в обох варіантах.

Плакат також ілюструє практичне використання шрифту у заголовковому наборі: коротке виразне слово або словосполучення у великому кеглі де рослинні акценти стають помітними і виразними. Цей приклад демонструє найбільш природний контекст використання Rubizh — плакат афіша або великий заголовок — де шрифт проявляє свій характер у повній мірі.

Окрім плаката підготовлено повну таблицю знаків гарнітури що наочно показує знаковий склад шрифту характер декорованих і чистих знаків а також загальну пластику гарнітури. Таблиця виконана у стандартному для шрифтових каталогів форматі і може бути використана як частина технічної документації до шрифту при його розповсюдженні.

Усі матеріали виконано із роздільною здатністю 300 dpi у кольоровому профілі CMYK для можливості поліграфічного відтворення. Паралельно підготовлено RGB-версії для використання у цифровому середовищі. Це забезпечує максимальну гнучкість у практичному застосуванні матеріалів — вони однаково придатні і для друку і для цифрових носіїв.

Для перевірки коректності відтворення матеріали були роздруковані у тестовому режимі на лазерному принтері. Друкарське тестування підтвердило що рослинні декоративні елементи зберігають чіткість і виразність при відтворенні на стандартному офісному обладнанні що є важливим показником технічної якості гарнітури.

Шрифт Rubizh представлено на 10-му Міжнародному конкурсі зі шрифту і каліграфії Pangram. Участь у цьому авторитетному міжнародному конкурсі є важливим кроком у просуванні гарнітури до широкої дизайнерської аудиторії і свідченням готовності продукту до виходу на ринок. Подання матеріалів на конкурс вимагало підготовки повного пакету презентаційних матеріалів у відповідності до вимог організаторів що стало додатковим стимулом для якісної підготовки фінальних файлів і демонстраційних матеріалів.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

У третьому розділі повністю реалізовано художньо-пластичну концепцію шрифту Rubizh і завершено практичну частину кваліфікаційної роботи. Розділ охоплює три взаємопов'язані аспекти: конструктивно-графічне рішення гарнітури, її технічне забезпечення та підготовку до практичного використання.

Конструктивне рішення шрифту Rubizh побудовано на поєднанні геометричної чіткості оцифрованого зразка та вибіркової рослинної декоративності як авторського акценту. Форма літер жирна і щільна що забезпечує виразність у великих плакатних кеглях. Визначено принцип розміщення рослинних акцентів: завитки та листочки отримують знаки з характерними відкритими місцями у конструкції — кінцями штрихів верхніми частинами літер характерними вигинами. Знаки із щільною замкненою формою залишаються чистими що підкреслює контраст між декорованими і нейтральними знаками і створює живий ритм у наборі. Цей ритм є однією з головних виразних якостей гарнітури і виявляється найбільш яскраво саме при наборі цілих слів і словосполучень. Визначено що принцип вибіркового декору застосовується однаково до кириличної і латинської частин гарнітури що забезпечує єдиний характер шрифту при наборі змішаних текстів. Рішення розробляти гарнітуру виключно у верхньому регістрі є свідомим авторським вибором що дозволяє зосередитися на максимальній виразності кожного знака і забезпечити найвищу якість опрацювання кожного гліфа.

На етапі технічного забезпечення проведено ретельне відпрацювання контурів усіх гліфів у векторному редакторі. знаків — контури оптимізовано для запобігання небажаним ефектам Декоровані знаки потребували індивідуального коригування метрик оскільки рослинні елементи змінюють оптичний простір навколо знака. Сформовано кернінгові класи для трьох груп знаків: округлих прямих та унікальних.

Для демонстрації шрифту розроблено презентаційний плакат що показує Rubizh у реальному дизайнерському контексті. Фінальні файли підготовлено у форматах OTF та TTF. Обидва файли пройшли технічну перевірку на коректність структури і відсутність помилок.

ВИСНОВКИ

Під час виконання кваліфікаційної роботи досліджено сучасний стан ринку шрифтового дизайну в Україні та виявлено актуальні тенденції і проблемні зони. Встановлено що дизайнерська спільнота переживає зростання попиту на автентичні авторські шрифти українського виробництва особливо в акцидентному сегменті. Ринок акцидентних шрифтів із підтримкою кирилиці є критично незаповненим — переважна більшість виразних декоративних гарнітур орієнтована виключно на латиницю що суттєво обмежує можливості вітчизняних дизайнерів при роботі з україномовним контентом. Окремою проблемою є те що значна кількість цінних шрифтових зразків минулих епох досі не оцифрована і фактично недоступна для практичного використання.

Аналіз типографічного ринку підтвердив гострий дефіцит декоративних акцидентних гарнітур із підтримкою кирилиці та авторськими орнаментальними акцентами у гліфах. Проаналізовано три прямі «аналоги» — «Luckiest Guy», «Kristen ITC» та «Druk» — і підтверджено що жоден із них не поєднує авторські декоративні елементи у гліфах із підтримкою кирилиці. Результати Google Forms опитування підтвердили цей висновок кількісно: важливість підтримки кирилиці для цільової аудиторії отримала оцінку 6,8 з 7 що є найвищим показником серед усіх питань опитування. Визначено цільову аудиторію шрифту Rubizh — графічні дизайнери та артдиректори віком 22–40 років що працюють із плакатною та заголовковою типографікою і шукають авторський шрифт із підтримкою кирилиці.

У процесі дослідження визначено та концептуально обґрунтовано ідею шрифту Rubizh: вибіркове розміщення рослинних орнаментальних акцентів — завитків та листочків — лише у тих знаках де форма літери природно розкривається назустріч декоративному елементу. З трьох розроблених концепцій обрано концепцію «Rubizh» як найбільш збалансовану за співвідношенням декоративності і читабельності. Робота з фокус-групою підтвердила правильність цього вибору: учасники однозначно надали перевагу вибіркового декору над суцільним і відзначили що контраст декорованих і чистих знаків є головним джерелом виразності гарнітури. Запит цільової аудиторії на шрифт із вибілковими рослинними акцентами склав 6,2 з 7 за результатами опитування.

У ході практичної розробки проведено оцифрування та векторизацію оригінального друкованого зразка з ретельним збереженням характерних особливостей вихідної форми. Розроблено відсутні знаки: специфічні літери українського алфавіту І, Ї, Є, Г, повний набір латиниці, цифри від 0 до 9 та знаки пунктуації — усі органічно вписані у загальний характер гарнітури. Визначено логіку узгодження кириличної і латинської частин гарнітури: принцип розміщення рослинних акцентів застосовувався однаково до обох мовних систем що забезпечує єдиний ритм при наборі змішаних україно-англійських текстів.

На технічному етапі забезпечено якість гарнітури: оптимізовано контури з урахуванням поліграфічного відтворення, налаштовано метрики з урахуванням впливу рослинних елементів на оптичний простір знака, сформовано кернінгові класи для трьох груп знаків. Перевірено коректність відображення у програмах Adobe Illustrator, Adobe InDesign і Figma на різних пристроях і операційних системах. Підготовлено фінальні файли у форматах OTF і TTF, розроблено презентаційний плакат і повну таблицю знаків гарнітури. Усі матеріали підготовлено у форматі 300 dpi CMYK для поліграфічного відтворення і RGB для цифрових носіїв.

Участь шрифту Rubizh у 10-му Міжнародному конкурсі зі шрифту і каліграфії Pangram засвідчила конкурентоспроможність розробленого продукту на міжнародному рівні і підтвердила його готовність до практичного використання. Шрифт Rubizh займає унікальну позицію на ринку як авторська цифрова інтерпретація історичного зразка з підтримкою сучасної української типографіки і має реальний потенціал для використання у брендингу, культурних проєктах та плакатному дизайні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ambrose G., Harris P. The Fundamentals of Typography. AVA Publishing, 2011. 192 p.
2. Безугла Р., Тіхонова Є. Графічний дизайн в Україні: актуальні проблеми та сучасні тенденції. Актуальні проблеми сучасного дизайну. Київ, 2025. Т. 2. С. 247–249. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/31215/1/Том%202_2025-247-249.pdf (дата звернення: 06.05.2026).
3. Брінгхерст Р. Основи типографського стилю. Ванкувер: Hartley & Marks, 2013. 398 с.
4. Fonts In Use — a public archive of typography. URL: <https://fontsinuse.com> (дата звернення: 01.05.2026).
5. I Love Typography. URL: <https://ilovetypography.com> (дата звернення: 01.05.2026).
6. Іваненко Т. О. Основи графічного дизайну: навчальний посібник. Харків: ХДАДМ, 2015. 184 с.
7. Іваненко Т. О., Сбітнєва Н. Ф. Шрифт у системі візуальних комунікацій. Харків: ХДАДМ, 2019. 112 с.
8. Ісмайлова М. С. Шрифт як основний засіб формоутворення візуально-образної мови типографіки в дизайні поліграфічної рекламної продукції. Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Харків, 2016. № 5. С. 24–27. URL: <https://www.visnik.org.ua/pdf/v2016-05-04-ismaylova.pdf> (дата звернення: 06.05.2026).
9. Jones O. The Grammar of Ornament. Princeton: Princeton University Press, 2001. 400 p.
10. Jury D. What Is Typography? London: Rotovision, 2006. 192 p.
11. Kane J. A Type Primer. London: Laurence King Publishing, 2011. 240 p.

12. Ковальчук Л. Хто такий шрифтовий дизайнер? Projector Mag. 2021. URL: <https://prjctr.com/mag/typedesigner> (дата звернення: 07.05.2026).
13. Люптон Е. Думати шрифтом. Принстон: Princeton Architectural Press, 2010. 224 с.
14. Noordzij G. The Stroke: Theory of Writing. London: Hyphen Press, 2005. 96 p.
15. Pangram: X International Competition on Fonts and Calligraphy: офіційний сайт. URL: <https://sites.google.com/view/pangram> (дата звернення: 30.05.2026).
16. Pohlen J. Letter Fountain: On the Art of Type Design. Köln: Taschen, 2019. 576 p.
17. Rentafont: шрифтовий веб-сервіс. URL: <https://rentafont.com.ua> (дата звернення: 06.05.2026).
18. Сбітнєва Н. Ф. Типографіка у графічному дизайні: навчально-методичний посібник. Харків: ХДАДМ, 2017. 96 с.
19. Скринник Н. В. Аспекти формування національної моделі сучасного українського шрифту. Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Харків, 2015. № 7. С. 60–61.
20. Smashing Magazine. Typography articles. URL: <https://www.smashingmagazine.com/category/typography> (дата звернення: 01.05.2026).
21. Thinking With Type. URL: <https://thinkingwithtype.com> (дата звернення: 01.05.2026).
22. Ткачов К. Шрифтовий стрибок: як розвивався шрифтовий дизайн в Україні за останні 20 років. Telegraf.design. 2020. URL: <https://telegraf.design/shryftovyj-strybok-yak-rozvyvavsya-shryftovyj-dyzajn-v-ukrayini-za-ostanni-20-rokiv/> (дата звернення: 07.05.2026).
23. Type Directors Club. Typography Annual. URL: <https://tdc.org> (дата звернення: 01.05.2026).
24. Чемерис Г. Ю., Рашевська А. А., Гресик І. С. Деколоніальні практики як виклик мистецьких комунікацій в сучасній дизайн-освіті. Суспільство та

національні інтереси. 2025. № 9(17). С. 413–425. DOI:
[https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-9\(17\)-413-425](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-9(17)-413-425).

25. Шевченко В. Е. Художньо-технічне редагування.

Додаток А

БРИФ НА РОЗРОБКУ ШРИФТУ RUBIZH

1. Загальна інформація про проєкт

Назва проєкту: Дизайн декоративного акцидентного шрифту Rubizh

Замовник: Харківська державна академія дизайну та мистецтв, кафедра графічного дизайну

Відповідальна особа: Іваненко Тетяна Олексіївна

Дата заповнення брифу: 21.04.2026

2. Опис продукту

Тип продукту: цифрова шрифтова гарнітура

Класифікація: декоративний акцидентний шрифт

Кількість накреслень: 1 (Regular)

Знаковий склад: великі літери кирилиці та латиниці, цифри від 0 до 9, основні знаки пунктуації

Регістр: виключно верхній

Формати файлів: OTF, TTF

3. Концепція та образ шрифту

Загальна ідея: авторський декоративний шрифт із вибілковими рослинними орнаментальними елементами у певних гліфах на основі оцифрованого історичного друкованого зразка

Джерело натхнення: природні рослинні форми — листочки, завитки, органічні вигини

Характер шрифту: виразний, природний, авторський, живий, нестандартний

Емоційний образ: відчуття рукотворності та унікальності при збереженні сучасного характеру

4. Технічні вимоги

Призначення: заголовки, плакати, афіші, логотипи, айдентика

Рекомендований кегль: від 20 пунктів і більше

Мовна підтримка: українська кирилиця та латиниця

Сумісність: Adobe Illustrator, Adobe InDesign, Figma та інші програми для дизайну

Колірне рішення: нейтральне, однаково ефективне у темному варіанті на світлому фоні та у зворотному

5. Цільова аудиторія

Основний користувач: графічний дизайнер або артдиректор віком 22–40 років

Сфера діяльності: плакатна графіка, брендинг, айдентика, культурні проекти

Психографічний профіль: цінує авторський підхід, шукає нестандартні рішення, орієнтується на сучасні тенденції типографіки

Географія: Україна як основний ринок, міжнародна аудиторія як перспективний додатковий сегмент

6. Конкурентне середовище

Прямі аналоги: «Luckiest Guy», «Kristen ITC», «Druk»

Конкурентна перевага Rubizh: поєднання вибіркового рослинних орнаментальних елементів у гліфах із підтримкою кирилиці — характеристика відсутня у жодного з аналогів

7. Терміни реалізації

Початок роботи: квітень 2026 р.

Завершення: червень 2026 р.

Апробація: 10-й Міжнародний конкурс зі шрифту і каліграфії Pangram, 2026 р.

Додаток Б

ГЛОСАРІЙ

Акцидентний шрифт — гарнітура призначена для використання у заголовках плакатах та рекламі де головну роль відіграє виразність форми а не читабельність довгого тексту.

Айдендика — система візуальної ідентифікації бренду або організації що включає логотип шрифти кольори та інші графічні елементи.

Антиква — різновид шрифту з засічками на кінцях штрихів що походить від класичних римських написів.

Апертура — ступінь відкритості внутрішнього простору літери у знаків із незамкненою формою як наприклад С або U.

Базова лінія — горизонтальна лінія на якій розташовуються усі знаки гарнітури і відносно якої вимірюються параметри висоти літер.

Векторна графіка — спосіб опису зображення за допомогою математичних кривих і точок що дозволяє масштабувати зображення без втрати якості.

Верхній регістр — великі літери алфавіту на відміну від малих літер нижнього регістру.

Гарнітура — сукупність шрифтів об'єднаних спільним стилем і пластикою форми що утворюють єдину типографічну систему.

Гліф — графічне зображення окремого знака у шрифті: літери цифри розділового знака або декоративного елемента.

Гротеск — різновид шрифту без засічок з рівномірною товщиною штрихів що є одним із найпоширеніших типів сучасних гарнітур.

Декоративний шрифт — гарнітура з вираженою стилізацією форми літер що містить художні або орнаментальні елементи у конструкції знаків.

Дисплейний шрифт — шрифт призначений виключно для великих кеглів і не придатний для набору основного тексту через особливості своєї форми.

Інтерлінь'яж — відстань між базовими лініями двох сусідніх рядків тексту що впливає на зручність читання і загальний вигляд набору.

Кегль — розмір шрифту що вимірюється у пунктах або пікселях і визначає висоту літери у наборі.

Кернінг — регулювання відстані між окремими парами літер для досягнення рівномірного і гармонійного вигляду тексту при наборі.

Кирилиця — писемна система що використовується для запису української та інших мов і є основою для розробки відповідного накреслення шрифту Rubizh.

Контур — зовнішня межа форми літери що визначає її силует і конструкцію у векторному редакторі.

Латиниця — писемна система на основі латинського алфавіту що використовується у більшості європейських мов і є другою мовною системою шрифту Rubizh.

Метрики шрифту — технічні параметри гарнітури що визначають розміщення знаків відносно базової лінії і один відносно одного при наборі.

Накреслення — варіант шрифту в межах однієї гарнітури: пряме курсивне жирне світле тощо.

OpenType — сучасний формат шрифтового файлу що підтримує розширені типографічні можливості і забезпечує сумісність на різних операційних системах.

Орнамент — декоративний візерунок побудований на повторі і ритмічній організації елементів що може слугувати джерелом формоутворення у шрифтовому дизайні.

OTF — формат шрифтового файлу OpenType що є пріоритетним сучасним стандартом і підтримує розширені типографічні функції.

Пластика форми — характер і виразність контурів літери що визначають її художній образ і стиль.

Рослинний мотив — декоративний елемент натхненний природними формами — листям завитками гілками — що використовується як основа орнаментики у шрифті Rubizh.

Типографіка — мистецтво і техніка оформлення тексту за допомогою шрифтів з метою досягнення виразності читабельності та естетичної якості.

Трекінг — рівномірна зміна відстані між усіма знаками у рядку або фрагменті тексту на відміну від кернінгу що регулює конкретні пари знаків.

ТТФ — формат шрифтового файлу TrueType що забезпечує сумісність зі старішими операційними системами та програмами.

Шрифтовий дизайн — галузь графічного дизайну що займається розробкою та створенням шрифтових гарнітур для різних сфер застосування.

Шрифтова гарнітура — повний комплект знаків одного шрифту що включає літери цифри знаки пунктуації та інші символи об'єднані єдиним стилістичним рішенням.

Додаток В

АНАЛОГИ ТА ПРОТОТИПИ

Рис. В.1 — Шрифт «Luckiest Guy». Декоративный акцидентный гротеск. URL:
<https://fonts.google.com/specimen/Luckiest+Guy>

**ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZÀÁÊ
ABCDEFGHIJKLMNO
PQRSTUVWXYZÀÁ&
1234567890(\$£€.,!?)**

49

Рис. В.2 — Шрифт «Kristen ITC». Декоративный рукописный шрифт. URL:
<https://www.myfonts.com/fonts/itc/kristen>

ABCDEFGHI
JKLMNOPQR
STUVWXYZ
abcdefghijklm
nopqrstuvwxyz
0123456789

Рис. В.3 — Шрифт «Druk». Акцидентний надсичений гротеск. URL:
<https://commercialtype.com/catalog/druk>

Рис. В.4 — Шрифт «Mariupol». Сучасна українська гарнітура. URL:
<https://rentafont.com.ua/fonts/mariupol>

Mariupol

The quick brown fox jumps over the lazy dog

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm

Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww Xx Yy Zz

1234567890 (.,!/?#\$%&*\/\@:;)

Penultimate

The spirit is willing but the flesh is weak

SCHADENFREUDE

3964 Elm Street and 1370 Rt. 21

<https://fonts-online.ru> info@fonts-online.ru

Рис. В.5 — Шрифт «Kobzar KS». Декоративна українська гарнітура. URL:

<https://rentafont.com.ua/fonts/kobzar-ks>

Kobzar KS

Aa Bb Cc 123

Рис. В.6 — Оригінальний друкований шрифтовий зразок.

Рис. В.7 — Скріншот Google Forms опитування фокус-групи.

Оцінка декоративних акцидентних шрифтів для дизайн-проєкту

Привіт! Я студентка кафедри графічного дизайну ХДАДМ. Прошу тебе взяти участь в опитуванні та оцінити декілька шрифтів. Це допоможе мені у розробці власного авторського шрифту Rubizh. Опитування займає 5 хвилин.

[Дякую за участь!](#)

1. Ваш вік:

☐ до 18 років

☐ 18–24

☐ 25–34

☐ 35–44

☐ 45+

Ваша сфера діяльності?

☐ Графічний дизайнер

☐ Студент дизайну

Додаток Д

ПРОЄКТНА ПРОПОЗИЦІЯ. ШРИФТ RUBIZH

